

7.13 DYSLEXIEPROTOCOL 2023

Vastgesteld directiebestuur : 2023

Vastgesteld bestuur :

Advies GMR :

Geactualiseerd :

Inleiding

In Nederland heeft ongeveer tien procent van de leerlingen op de basisschool moeite met leren lezen en spellen. Ongeveer vier procent van deze leerlingen heeft problemen met lezen en spellen als gevolg van dyslexie. Goed kunnen lezen en spelling is een belangrijke basis voor het verdere leren en om goed deel te nemen aan onze maatschappij.

Wanneer er sprake is van een vertraagde lees- en/of spellingontwikkeling wordt er al vrij snel aan dyslexie gedacht. Echter niet ieder kind met lees- en/of spellingproblemen is dyslectisch. Daarvoor moet er een uitgebreid onderzoek worden gedaan door een orthopedagoog onder supervisie van een GZ-psycholoog. Wanneer de diagnose dyslexie eenmaal is vastgesteld, heeft het kind recht op bepaalde hulpmiddelen en/of aanpassingen (faciliteiten). In dit protocol worden de afspraken, die gemaakt zijn binnen stichting CBO Zeist, rondom dyslexie beschreven.

Wat is dyslexie?

De definitie die CBO Zeist hanteert, is de definitie van het SDN (Stichting Dyslexie Nederland): 'Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een *hardnekkig* probleem met het aanleren van het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau'.

De hardnekkigheid van de leesproblemen is een belangrijke aanwijzing voor dyslexie. Onder een hardnekkig probleem wordt het volgende verstaan: 'Het vaardigheidsniveau van lezen op woordniveau (en eventueel spelling) ligt significant lager, gegeven diens leeftijd en omstandigheden, dan wordt gevraagd. Er is een bepaalde mate van didactische resistentie als het probleem in het aanleren en toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (zonder gebruik te kunnen maken van een tekst) blijft bestaan ook wanneer voorzien wordt in adequate remediërende instructie en oefening'.

De hardnekkigheid is pas aan te tonen als de leesproblemen zijn gesignaleerd en aangepakt met behulp van het onderwijsprotocol leesproblemen en dyslexie. Wordt hiermee geen vooruitgang geboekt, dan noemt men dit *didactische resistentie*. Van didactische resistentie is sprake als er systematisch een half jaar lang beschreven in een plan, tenminste 1 uur extra instructie is gegeven voor het technisch lezen door een onderwijsprofessional.

Het signaleren van dyslexie

Het signaleren van leesachterstanden begint bij de leerkracht en de intern begeleider. Daartoe wordt gebruik gemaakt van het stappenplan dat beschreven wordt in het "Protocol leesproblemen en dyslexie" van Hanneke Wentink, Ludo Verhoeven en Maud van Druenen. Diverse keren vindt er in een schooljaar een signalering plaats, deze start bij de kleuters. Aan de hand van deze signaleringen wordt bekeken wat de leerlingen aan extra instructie en oefening nodig hebben om de doelen voor het lees- en spellingonderwijs te behalen. Wanneer een leerling, ondanks de vele extra instructie en oefening, de doelen niet behaalt, kan er mogelijk aan dyslexie gedacht worden.

Er wordt binnen de school gewerkt met 4 zorgniveaus. Per zorgniveau wordt omschreven hoe de zorg is georganiseerd.

1. Voor het basisaanbod op lees- en spellinggebied (zorgniveau 1) maken we gebruik van verschillende doelgerichte methodes. Met goed lees- en spellingonderwijs in de groep kunnen bij de meeste leerlingen lees- en spellingproblemen worden voorkomen.
2. Als een leerling onvoldoende profiteert van het basisaanbod in de groep, vindt er extra

herhaling plaats in de vorm van pre-teaching en/of verlengde instructie (zorgniveau 2). Dit gebeurt door de leerkracht in de klas.

3. Voor een aantal leerlingen is extra intensivering van het lees- (en eventueel spelling)onderwijs nodig, omdat het aanbod op zorgniveau 2 onvoldoende effect heeft. Leerlingen krijgen op zorgniveau 3 extra begeleiding, naast het aanbod van verlengde instructie in de klas. Deze hulp wordt in een klein groepje geboden, door de een leerkracht, leesspecialist of onderwijsassistent. Het gaat om één uur extra leesbegeleiding per week (verdeeld over 2 of 3 ondersteuningsmomenten), gedurende minimaal 6 maanden. Deze begeleiding moet worden vastgelegd in een plan.
4. Als blijkt dat ondersteuning op zorgniveau 3 onvoldoende effect heeft en de leerling toch nog E scores behaalt op Technisch lezen, kan worden besloten om de leerling aan te melden voor dyslexieonderzoek (onderzoek naar Ernstige Dyslexie). Als uit dat onderzoek blijkt dat er inderdaad sprake is van ernstige dyslexie, heeft de leerling recht op specialistische behandeling door een externe dyslexiebehandelaar. Deze begeleiding valt onder zorgniveau 4.

Dyslexie onderzoek

Wanneer er op grond van de signaleringen een vermoeden is van dyslexie en er zijn duidelijke (handelings)plannen kan er een dyslexie onderzoek worden afgenomen. Hierbij zijn er twee mogelijkheden:

1. Er is een vermoeden van ernstige dyslexie

Een leerling komt in aanmerking voor vergoed dyslexieonderzoek als blijkt dat hij/zij, ondanks begeleiding op zorgniveau 3, op 3 achtereenvolgende toetsmomenten een E score behaalt voor technisch woordlezen (DMT). Het nieuwe protocol dyslexie (versie 3.0, 2022) stelt niet langer spellingproblematiek als criterium voor aanmelding. Er moet altijd sprake zijn van ernstige leesproblemen.

Wanneer er sprake is van vermoedens van ernstige dyslexie kunnen ouders hun kind aanmelden bij een organisatie voor dyslexie onderzoek. Om het onderzoek en de eventuele behandeling vergoed te krijgen, dient deze organisatie een contract te hebben met de gemeente. In onze regio werken we samen met een aantal grotere dyslexie instituten. Meer informatie hierover is via de scholen verkrijgbaar.

2. Er is een vermoeden van dyslexie, maar de achterstanden zijn niet groot genoeg

Wanneer een leerling zodanig veel moeite heeft met lezen of spellen dat dit zijn leerprestaties beïnvloedt, worden maatregelen getroffen om de leerprestaties van deze leerlingen te verbeteren. Door extra ondersteuning te bieden in de vorm van extra oefening, maar ook door hulpmiddelen aan te bieden bij toetsing. Hierbij is dus niet van belang of de leerling een officiële dyslexieverklaring heeft of niet (Dyslexie Centraal).

Deze leerlingen mogen gebruik maken van alle extra voorzieningen die gelden voor dyslectische leerlingen. Door de school zal geen actie ondernomen worden om deze leerlingen te testen, omdat een officiële dyslexieverklaring voor een basisschool niet nodig is. Een basisschool biedt namelijk lees- en spellingbegeleiding en biedt daarnaast alle voorzieningen die nodig zijn om met dyslexie toch mee te kunnen komen, bijvoorbeeld compensatie in tijd, vergroten van teksten, voorleesondersteuning. Of een leerling in aanmerking komt voor extra oefening, hulpmiddelen en/of voorzieningen, is een beslissing die op schoolniveau wordt genomen. Ouders worden hierover geïnformeerd.

Wanneer ouders willen dat er een dyslexieonderzoek wordt afgenomen, zullen zij dit zelf aan moeten vragen en bekostigen. Ouders dienen zelf bij een extern bureau na te gaan of de aanvraag van dyslexie onderzoek zinvol is. Wanneer een extern bureau vraagt om de toetsgegevens en/of plannen van een leerling, zal de school deze gegevens leveren, mits er toestemming is van de ouders.

Gevolgen van een dyslexieverklaring

Wanneer er bij een leerling dyslexie is vastgesteld of wanneer de school het sterke vermoeden heeft dat er sprake is van dyslexie, komt de leerling in aanmerking voor extra zorg en begeleiding:

- Er wordt met de leerling gewerkt aan *acceptatie en begrip*. Het is belangrijk dat dyslectische leerlingen hun beperking accepteren en daarvoor is begrip van het probleem nodig, zowel voor de leerling als voor zijn directe omgeving.
- Er wordt gezorgd voor *compensatie*. Teksten worden bijvoorbeeld voorgelezen, teksten worden vergroot, meer tijd voor het maken van toetsen, enzovoort.
- Er wordt *dispensatie* verleend. De leerling hoeft bijvoorbeeld niet hardop te lezen in de groep, moet minder werk maken, enz.
- Er wordt extra hulp geboden voor spelling en/of lezen. Deze hulp kan in de groep door de leerkracht geboden worden of anders buiten de groep door een ondersteunende leerkracht of onderwijsassistent. De extra hulp wordt in een plan vastgelegd en ouders worden regelmatig op de hoogte gebracht van de vorderingen van hun kind.

Hulpmiddelen

Er zijn verschillende hulpmiddelen op de markt voor leerlingen met dyslexie. Er bestaan diverse voorleesprogramma's die leerlingen kunnen ondersteunen bij het lezen van teksten en zijn er programma's ter ondersteuning van spelling. Veel methodes leveren tegenwoordig ook software waarbij bijvoorbeeld voorgelezen kan worden. Of en wanneer hulpmiddelen ingezet kunnen worden bij een leerling, bepaalt de school in overleg met ouders. Hetzelfde geldt voor de bekostiging van deze hulpmiddelen.